

Uppföljning Stockholm stads miljöprogram 2016-2019 VB 2017 för Exploateringsnämnden

Innehållsförteckning

Delmålsredovisning med indikatorutfall 2016-2019	3
Hållbar energianvändning	3
1.4 För nyprod. byggnad, på av staden markanvisad fastighet, ska energianv. vara högst 55 kWh/m ² /år.....	3
Hållbar mark- och vattenanvändning	6
3.3 Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald.....	6
Giftfritt Stockholm	11
5.3 Anv. av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska	11

Delmålsredovisning med indikatorutfall 2016-2019

Hållbar energianvändning

Miljöprogram - delmål:

1.4 För nyprod. byggnad, på av staden markanvisad fastighet, ska energianv. vara högst 55 kWh/m²/år

Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys

Exploateringskontorets samlade prognos om målet verkar kunna uppnås

Nyproduktionen är en viktig del i att nå stadens mål om en hållbar energianvändning. För att nå fastställda energimål vid nyproduktion ställer exploateringsnämnden tydliga energikrav vid markanvisningar. Kravet innebär i korthet att energianvändning ska vara max 55 kWh/m² med målsättning att sträva mot 45 kWh/m². Uppföljningen av energikravet är en långsiktig process. De första uppmätta värdena från 2012, då energikraven började ställas, finns tidigast 2020. Utöver den slutgiltiga uppföljningen görs löpande uppföljning av projekterade energivärden i Norra Djurgårdsstaden. Rapporterade värden visar att energikravnivån kan nås, varför exploateringsnämnden bedömer att delmålet i sin helhet har goda förutsättningar att uppfyllas.

Bedömning om delmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

Bedömningen är att delmålet inte behöver skärpas eller på annat sätt revideras.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

Sedan 2015 har stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden deltagit i ett EU-projekt om integrerad energiplanering. Under 2017 har projektet avslutats och lärdomar från projektet har under året införts i stadsbyggnadsprojekt och i nämndens arbete med områdesplanering.

Krav på nyproducerade byggnaders energiprestanda är ett av flera miljökrav som exploateringsnämnden ställer vid markanvisning. En sammanställning har gjorts av de miljörelaterade krav som ställs i samband med markanvisning på stadens mark för nybyggnad. Kraven kommer att följas upp i samband med överenskommelse om exploatering. För detta tar exploateringsnämnden fram ett verktyg för systematisk uppföljning och rapportering.

Fastighetsnämnden arbetar aktivt för att minska energianvändningen. Vid projektering görs val av mätmetod för energianvändning i aktuell byggnad. Efterföljande analys och redovisning hanteras löpande i kommande energiuppföljningsprogram.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) projekterar och bygger samtliga nybyggnadsprojekt enligt Miljöbyggnad nivå silver. Redovisning av utfallet sker i samband med verifiering av Miljöbyggnad då byggnaden varit i drift minst ett år. I början av 2017 genomfördes SISAB:s första verifiering på Lugnets skola i Hammarby Sjöstad som då fick slutbetyg guld. Skolan är den miljöbyggnadscertifierade skola i Sverige med lägst energiförbrukning.

Bedömning av vad som skulle behöva göras ytterligare för att nå delmålet

I dagsläget är det svårt att göra en samlad uppföljning av delmålet. För att förbättra uppföljningen arbetar staden med att ta fram ett verktyg för rapportering. När verktyget är på plats kommer uppföljningen av energikraven vid markanvisning att systematiseras och förenklas. För att få en bild av hur de byggande bolagen lever upp till energikraven behöver bolagens rapportering i förhållande till målvärdet bli mer enhetlig.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Andel nybyggnadsprojekt som registrerats för miljöcertifiering hos SGBC	SISAB	100 %		100 %		
	Andel projekt som uppfyller SISAB:s krav avseende energianvändning vid nybyggnadsprojektering (kWh/m ²)	SISAB	100 %	100 %	100 %		
	Andel projekt över 50 mnkr med framtaget projektspecifikt miljöprogram	Fastighetsnämnden	25 %		63		
	Beräknad energianvändning i nyproduktion av vanliga bostäder, kWh/kvm a-temp år	Stockholmshem	55 kWh/kvm	55 kWh/kvm	55 kWh/kvm		
	Energianvändning i nyproducerade byggnader	Kommunfullmäktige	55 kWh/m ²	55 kWh/m ²	55 kWh/m ²		
	Energianvändning i nyproducerade byggnader	Exploateringsnämnden	55 kWh/m ²	55 kWh/m ²	55 kWh/m ²		
	Energianvändningen i nyproducerade byggnader (kWh/m ² A temp och år)	Svenska Bostäder	55	80	75		

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	En modell för livcykelanalys vid nyproduktion ska tas fram.		Familjebostäder
	Analys En modell för livscykelanalys har tagits fram och testats i ett projekt. Implementering av modellen genomförs under 2018 för all nyproduktion.		
	Genomför ett pilotprojekt för att pröva ett branschverktyg för LCA beräkningar		Fastighetsnämnden
	Nyproduktionsprojektet Backåkra (tid Brofästet) byggstartas. Projektet ska följas upp för att öka kunskapen rörande utveckling av byggnation och förvaltning inom miljö- och teknikområdet.		Stockholmshem

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
Analys Projekt pågår.			
	Planering för en ny begravningsplats på Järva friområde		Kyrkogårdsnämnden
	Säkerställ att bolaget följer stadens tillämpningsanvisningar för upphandling avseende socialt ansvar, miljöhänsyn, innovationsupphandling och e-handel.		Stockholmshem
Analys Bygg och teknik Vår inköpsprocess går i linje med stadens program för upphandling och inköp och är väl förberedd för den ambition staden har de närmaste åren. Vi har anpassat organisationen och våra processer i linje med programmet.			
	Utbildning i LCC och Energilyftet		Fastighetsnämnden
Analys Under året har kontoret genomfört en utbildning i LCC-kalkylering (livscykelkostnadskalkyl) för projektledare och förvaltare på kontoret. Energilyftet utgick och en översyn av utbildningsbehov på energiområdet kommer göras under 2018.			
	Utbildningsnämndens arbete med skolgårdsutveckling sker med utgångspunkt i miljöprogrammets mål om biologisk mångfald och grönska		Utbildningsnämnden
	Vid Miljöbyggnadscertifiering projektera för att uppnå nivå Silver på indikator Energianvändning. Värdet styrs av BBR (Boverkets Byggregler). Andra energikrav kan förekomma, exempelvis vid markavtal. Längst energikrav gäller.		SISAB

Hållbar mark- och vattenanvändning

Miljöprogram - delmål:

3.3 Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald

Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys

Exploateringskontorets samlade prognos om målet verkar kunna uppnås

Ett stort antal åtgärder har genomförts för att stärka stadens vattenområden. Åtgärderna syftar till att utveckla attraktiva rekreativområden för alla och stärka den biologiska mångfalden. Inom ramen för de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster pågår ett viktigt arbete för att förbättra livsmiljöerna och den biologiska mångfalden. Dagvattenstrategin och åtgärdsprogrammet behöver tillämpas för att minska utsläppen från förorenad dagvatten. Den uppmätta badvattenkvaliteten har under sommaren 2017 visat på något sämre resultat jämfört med föregående år. Orsakerna till detta är inte klarlagda, men troligen kan en utökad skötsel av strandbaden vara en viktig åtgärd för att förbättra badvattenkvaliteten. Exploateringsnämnden bedömer att åtgärderna sammantaget ger förutsättningar för att delmålet ska nås.

Bedömning om delmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

Bedömningen är att delmålet inte behöver skärpas. Indikatorn för uppföljning av måluppfyllelsen mäter en relativt begränsad del av målet och kan därför ge ett något missvisande resultatmått. För att få bättre mått på resultatet av stadens samlade arbete skulle en ny indikator för delmålet kunna övervägas.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

Idrottsnämnden har anlagt reproduktionslokaler för groddjur och fiskar för att gynna den biologiska mångfalden. Nya groddammar har grävts och så kallade risvasar har byggts i stadens insjöar. Nämnden har fortsatt arbeta med att anlägga latrintömningsstationer på strategiska platser vid stadens fritidsbåtshamnar. Under 2017 har de två stationerna som färdigställdes under 2016 öppnats. För att uppnå målet med tio mottagningsstationer planeras tre nya latrintömningsstationer de närmaste åren. För att fler båtägare ska välja att blåstra sin båtbottnen och med det ta bort all giftig färg behöver båtbottnen kunna tvättas under säsongen. En utredning för att finna mest lämplig modell samt placeringslösning pågår i samverkan med miljöförvaltningen.

I samverkan med berörda nämnder, bolag angränsande kommuner leder miljö- och hälsoskyddsnämnden ett omfattande arbete med att ta fram lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Inom ramen för arbetet har förslag tagits fram som gynnar biologisk mångfald i vattenområdena, framför allt när det gäller fiskfaunan, till exempel kring Ballstaån och Nälstabäcken. En utredning har gjorts om Årstavikens hydromorfologiska status, som en grund för åtgärdsförslag. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsammans med bland annat idrottsnämnden arbetat för att stärka stadens vattenområden avseende bad, fiske och båtliv. Exempelvis har projekt för att skapa risvasar för förbättrad fiskelek genomförts.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver ett långsiktigt tillsynsarbete för att förbättra vattenkvaliteten. Nämnden har också arbetat med förebyggande åtgärder så som information till båtklubbar för att minska användningen av giftiga båtottenfärger. Löpande miljöövervakning bedrivs inom mark, vatten, kemikalier och biologisk mångfald i syfte att ligga till grund för prioriteringar och åtgärdsarbete.

Stadsbyggnadsnämnden har i planeringen av nya stadsdelar tagit hänsyn till behovet av idrott och fritid. Arbetet har skett i nära samarbete med stadens berörda nämnder vilket ger kunskap om lokala behov och önskemål samt möjlighet att i ett tidigt skede identifiera platser och lokaler för idrott och fritid. Stadsbyggnadsnämnden har fortlöpande bevakat tillgänglighetsperspektivet i planer genom att säkerställa att de föreslagna lösningarna tillgodoser kraven för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av offentliga miljöer, områden för rekreation och inomhusmiljöer.

I ett växande Stockholm ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar vilket gör att frågan om att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten blir central. I september beslutade exploateringsnämnden att skicka ett reviderat förslag gällande inrättade av naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar på samråd till länsstyrelsen, sakägare, berörda myndigheter och berörda nämnder. I december godkände exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden samrådsredogörelsen och fattade beslut om att inrätta naturreservatet. Exploateringsnämnden har medverkat i arbetet med att implementera riktlinjer för ”Grönare Stockholm”. Riktlinjerna ska vara ett stöd i det långsiktiga arbetet med parker och naturområden.

Exploateringsnämnden har tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden bland annat arbetat för att implementera stadens dagvattenstrategi, stadens riktlinjer och åtgärdsnivån för dagvatten. Krav om att följa dagvattenstrategin ingår i de hållbarhetskrav som ställs i samband med markanvisning sedan oktober 2017.

Trafiknämnden har fortsatt att leda arbetet med utvecklingen av lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i växtbäddar till gatuträd och annan växtlighet genom renovering med så kallad skelettjord. Skelettjorden bidrar till förbättrad dagvattenhantering och minskade föroreningar från trafikdagvatten genom att dagvattnet fördröjs eller helt tas upp av träden vilket i sin tur innebär minskad miljöpåverkan.

Stockholms Hamnar har i samband med genomförandet av de tre stora hamnprojekten lagt resurser på mottagning av svart- och gråvatten från de stora fartygen. Liknande investeringar har skett löpande även i andra delar av hamnens anläggningar. Bolaget arbetar konsekvent med investeringar i anläggningar för elanslutning av fartyg, vilket bland annat syftar till att minska utsläpp från fartygens motorer. Vid investeringar i hamnanläggningarna byggs nya och moderna dagvattensystem. Stockholms Hamnar har även ansvarat för strandrensningen, det vill säga att städa vattenytor och strandkanter från skräp och avfall.

Fler stadsdelsnämnder har arbetat för att stärka stadens vattenområden. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har genomfört åtgärder i Hjulsta dagvattenpark i syfte att avlägsna skräp från årummet samt förorenat sediment. Skärholmens stadsdelsnämnd har mätt strandbadens vattenkvalitet och konstaterat att den bristande tjänligheten troligtvis beror på fåglar i området. Arbetet med åtgärder kommer att inledas och utföras i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har anlagt en tillgänglighetsanpassad introduktionsslinga vid Orhem i Flatens naturreservat i syfte att öka de rekreativa värdena.

Bedömning av vad som skulle behöva göras ytterligare för att nå delmålet

Det finns stora utmaningar när det gäller att minska föroreningsgraden så att god vattenstatus uppnås i vattenförekomsterna. Det fortsatta arbetet med lokala åtgärdsprogram och tillämpningen av dagvattenstrategin och åtgärdsområdet är centrala delar för att delmålet ska nås.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Andel badplatser med bra badvattenkvalitet.	Kommunfullmäktige	87 %		82 %		
	Andel badplatser med bra badvattenkvalitet.	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	87 %		82 %		
	Andel mätillfällen av strandbadens vattenkvalitet som visar på bra vattenkvalitet	Skarpnäcks stadsdelsnämnd	95 %		100 %		

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Ansöka medel för permakulturanläggning för avrinning vid Tenstavägen	Avvikelse Avvikelse (Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)	Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Analys Förvaltningen har inte rådighet över Bällstaån och åtgärder kopplade till denna. Stockholm Vatten och Avfall samt Miljöförvaltningen har ett övergripande ansvar för Bällstaån samt för åtgärder i denna. Stadsdelsförvaltningen för en kontinuerlig dialog med Stockholm Vatten och Avfall samt Miljöförvaltningen angående åtgärder i den del av Bällstaån som ligger inom stadsdelsområdet.			
	Ansöka om medel från miljömiljarden för att anpassa strandskoningar längs Norr Mälarstrand för att möta framtida förhöjda vattennivåer		Kungsholmens stadsdelsnämnd
	Använda kajstrategin i samarbete och utveckling av stadens kajer		Stockholms Hamn
	Formerna för stadsodling ses över		Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
	Fortsätt arbetet med att bevara och utveckla naturreservat och naturmarker för att höja deras naturvärden och ekologiska funktioner.		Fastighetsnämnden
	Fortsätta arbetet med vassröjning i Räcksta träsk.		Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
	Fullfölja arbete med förstudie Spångaån Bällstaån.	Avvikelse Avvikelse (Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)	Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Analys			

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Förvaltningen har inte rådighet över Bällstaån och åtgärder kopplade till denna. Stockholm Vatten och Avfall samt Miljöförvaltningen har ett övergripande ansvar för Bällstaån samt för åtgärder i denna. Stadsdelsförvaltningen för en kontinuerlig dialog med Stockholm Vatten och Avfall samt Miljöförvaltningen angående åtgärder i den del av Bällstaån som ligger inom stadsdelsområdet.		
	Förvaltningen medverkar i arbetet med att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Flatensjön.		Skarpnäcks stadsdelsnämnd
	Förvaltningen ska i samarbete med trafikkontoret, miljöförvaltningen och andra berörda förvaltningar påbörja en utveckling av en ny attraktiv entré till Flatens naturreservat.		Skarpnäcks stadsdelsnämnd
	I samband med förslag till ny bebyggelse som medför intrång i grön- och vattenområden, ska grönkompensation med likvärdig funktion i närområdet begäras.		Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
	Identifiera felkopplingar av spillvattenledningar till dagvattenledningsnätet		Stockholm Vatten och Avfall
	Informera invånarna i stadsdelsområdet om Järvafältet som resurs för att bidra till en hållbar livsmiljö.		Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
	Planering för en ny begravningsplats på Järva friområde		Kyrkogårdsnämnden
	Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas		Norrmalms stadsdelsnämnd
	Sköta strandlinjen mot Kungsholmen och Essingeöarna så att både rekreation och biologisk mångfald främjas.		Kungsholmens stadsdelsnämnd
	Sköta strandlinjerna inom stadsdelsområdet så att både rekreation och biologisk mångfald främjas		Östermalms stadsdelsnämnd
	Strandlinjer inom stadsdelsområdet sköts på så sätt att både rekreation och biologisk mångfald främjas.		Skarpnäcks stadsdelsnämnd
	Ta fram ett visionsprogram för utveckling av Tanto strandbad		Södermalms stadsdelsnämnd
Analys			
Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
	Utreda en plats för borsttvätt tillsammans med exploateringskontoret		Idrottsnämnden
	Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt.		Kungsholmens stadsdelsnämnd
	Utreda vattenflöden i befintliga dammanläggningar.	Avvikelse Avvikelse (Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)	Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Analys			
Förvaltningen har inte rådighet över Bällstaån och åtgärder kopplade till denna. Stockholm Vatten och Avfall samt Miljöförvaltningen har ett övergripande ansvar för Bällstaån samt för åtgärder i denna. Stadsdelsförvaltningen för en kontinuerlig dialog med Stockholm Vatten och Avfall samt Miljöförvaltningen angående åtgärder i den del av Bällstaån som ligger inom stadsdelsområdet.			
	Vattenproblemen i Bergtorpskärret och Långsjöbadet ska åtgärdas		Älvsjö stadsdelsnämnd
	Vidta åtgärder för att öka tillgängligheten till och skapa ökad		Trafiknämnden

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	attraktionskraft för stadens unika vattennära miljöer i genomförandet av kommande riktlinjer för Grönare Stockholm.		
	Analys Under året har planering för arbetet med Grönare Stockholm genomförts, bl.a. för rekreationsstråket mellan Fagersjö och Farsta strand med syftet att utveckla och tillgängliggöra strandpromenaden längs sjön Magelungen.		
✓	Öka parkingenjörernas kunskap om ekosystemtjänster och dagvattenhantering.		Hägersten- Liljeholmens stadsdelsnämnd
	Analys Parkingenjörerna har deltagit i ett av staden arrangerat seminarium om dagvattenhantering och en föreläsning om ekosystemtjänster vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp.		

Giffritt Stockholm

Miljöprogram - delmål:

5.3 Anv. av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska

 Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys

Exploateringskontorets samlade prognos om målet verkar kunna uppnås

Exploateringsnämnden bedömer att förutsättningarna är goda för en minskad användning av bygg- och anläggningsvaror innehållande miljö- och hälsofarliga ämnen. Med stöd av stadens kemikalieplan har krav på kemiska produkter och fasta bygg- och anläggningsvaror införts som ett av flera miljörelaterade krav vid markanvisning på stadens mark. Kraven gäller för markanvisningar från och med oktober 2017. De byggande bolagen använder bedömningssystemet Byggvarubedömningen i alla ny- och ombyggnadsprojekt för att minska användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen. I stadens infrastrukturprojekt och andra entreprenader har materialvalskrav i enlighet med Byggvarubedömningens kriterier påbörjats. Som komplement till Byggvarubedömningen används de gemensamma miljökrav på entreprenader som Stockholms stad utvecklat tillsammans med Trafikverket, Göteborgs stad och Malmö stad.

Bedömning om delmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

Bedömningen är att delmålet inte behöver skärpas eller på annat sätt revideras.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

De byggande bolagen AB Svenska Bostäder, AB Familjehem, AB Stockholms hem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) använder Byggvarubedömningens urvalskriterier. Bedömningssystemet har använts vid ny- och ombyggnation och finns med som krav vid upphandlingar.

Fastighetsnämnden tillämpar Byggvarubedömningen i samtliga större ombyggnationer och i nyproduktion. Byggvarubedömningens urvalskriterier har också ställts som krav i avtal med driftentreprenörer.

Krav på materialval utifrån Byggvarubedömningen eller därmed jämförligt system är ett av flera miljökrav som exploateringsnämnden sedan oktober 2017 ställer i samband med markanvisningar på stadens mark. Exploateringsnämnden kommer utveckla ett verktyg för att systematiskt följa upp och rapportera dessa krav. Kravställande på exploateringsnämndens entreprenader har påbörjats. Detta arbete har kommit längst i projekten i Norra Djurgårdsstaden och Slussen. Implementering av Byggvarubedömningen innebär mycket utvecklingsarbete då systemet inte är komplett avseende anläggningsprodukter. Dock visar preliminära resultat från pilotprojekt att merparten av de produkter som väljs till anläggningsprojekten uppfyller stadens krav och att Byggvarubedömningen underlättar för användaren att välja rätt.

Trafiknämnden verkar för att skadliga ämnen inte ska användas i infrastrukturprojekt och

andra entreprenader. Tydliga miljökrav har ställts på entreprenörer och fortlöpande kontroller har genomförts för att säkerställa att verksamhetens miljöpåverkan minimeras. Produkter som använts i projekt har stämts av mot Byggvarubedömningens urvalskriterier, men eftersom systemet saknar ett antal anläggningsprodukter har det ännu inte kunnat tillämpas fullt ut. Trafiknämnden använder sig av de gemensamma miljökrav för entreprenader som utarbetats tillsammans med Göteborgs stad, Malmö stad och Trafikverket. Vidare har utvecklingen vad gäller nya hållbara material och miljövänliga alternativ bevakats. Ett försök med alternativa asfaltsbeläggningar med mindre miljöbelastning har genomförts på Hornsgatan. Utvärdering sker under 2018.

Stockholm Vatten och Avfall har arbetat vidare med att implementera Byggvarubedömningen i projektverksamheten. Implementeringen har tagit längre tid än beräknat och indikatorn mäts på avslutade projekt, vilket gör att det kommer att dröja ytterligare innan bolaget når målsättningen.

Stockholms Hamnar arbetar fortlöpande med kemikaliekraV och materialkraV i samtliga upphandlingar. Bolaget arbetar med bedömningssystemet SundaHus (ett system för materialbedömning motsvarande Byggvarubedömningen) för att säkerställa att inget material som är olämpligt ur kemikaliesynpunkt byggs in i fastigheterna. Under 2017 har Stockholms Hamnar fortsatt att implementera SundaHus i byggprojekt och arbetat med att utbilda nya entreprenörer och ramavtalsleverantörer.

Bedömning av vad som skulle behöva göras ytterligare för att nå delmålet

Byggvarubedömningen och andra materialvalssystem innehåller till övervägande del produkter som används i byggnadsproduktion. För att kunna använda systemet fullt ut behöver antalet kontrollerade och godkända anläggningsprodukter utökas. Bedömningen är att det kan ta ett år till innan systemet är redo att lanseras på bred front i alla projekt.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Kommunfullmäktige	89,68 %	74,82 %	65,23 %	33,33 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Exploateringsnämnden	100 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Fastighetsnämnden	75 %	100 %	56,9 %		

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	system						
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Idrottsnämnden	75 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stadsbyggnadsnämnden	100 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Trafiknämnden	75 %	40 %	0 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Bromma stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Farsta stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB)	Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %		

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	eller därmed jämförliga system						
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	80 %	66,67 %	80 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Kungsholmens stadsdelsnämnd	75 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Norrmalms stadsdelsnämnd	0 %		100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	0 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Skarpnäcks stadsdelsnämnd	75 %	0 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Skärholmens stadsdelsnämnd	75 %	25 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av	Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %		

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system						
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Södermalms stadsdelsnämnd	75 %	0 %	0 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Älvsjö stadsdelsnämnd	75 %	0 %	0 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Östermalms stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %	33,33 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Stadshus AB	97,72 %	81,36 %	73,19 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Svenska Bostäder	100 %	92,86 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Familjebostäder	100 %	100 %	100 %		
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende	Stockholmshem	100 %	100 %	100 %		

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system						
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	SISAB	100 %	82,61 %	86,67 %		
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Vatten och Avfall	100 %	100 %	0 %		
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholms Hamn	76,67 %	17,65 %	84,21 %		
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Parkering	75 %	100 %	100 %		
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Globe Arena Fastigheter	90 %	100 %	100 %		
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Micasa Fastigheter i Stockholm AB	75 %	100 %	100 %		
	Andel nybyggnadsprojekt som registrerats för miljöcertifiering hos SGBC	SISAB	100 %		100 %		

Status	Indikator	Enhet	Årsmål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Andel projekt över 50 mnkr med framtaget projektspecifikt miljöprogram	Fastighetsnämnden	25 %		63		
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Kommunfullmäktige					
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Fastighetsnämnden					
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Stockholm Stadshus AB					
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Svenska Bostäder	100 %	100 %	100 %		
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Familjebostäder	100 %	100 %	100 %		
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Stockholmshem	100 %	100 %	100 %		
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	SISAB	100 %	100 %	100 %		
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	Micasa Fastigheter i Stockholm AB	100 %	100 %	100 %		
	Antal anläggningar som har registrerat sina kemikalier i kemikalieregistret	Idrottsnämnden	3		4		

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Fortsätta ställa krav på miljöbedömning och dokumentation av byggvaror genom Byggvarubedömningen (BVB).		SISAB

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
Analys			
SISAB ställer dessa krav och alla nya ramavtalade konsulter får en genomgång i BVB.			
	Implementera databaserat kemikaliehanteringssystem i driftverksamheten		Fastighetsnämnden
	Införa BVB vid samtliga bygg- och anläggningsprojekt som handlas upp		Stockholm Vatten och Avfall
 	Miljö- och hälsoskydds nämnden ska utvärdera mer miljövänliga alternativ till konstgräs och fallskyddsgummi.		Kommunfullmäktige
 	Miljö- och hälsoskydds nämnden ska utvärdera mer miljövänliga alternativ till konstgräs och fallskyddsgummi.		Miljö- och hälsoskydds nämnden
Analys			
Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till rekommendation gällande konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi. Rekommendationen kommer att remitteras inom staden under våren 2018.			
	Nyproduktionsprojektet Backåkra (tid Brofästet) byggstartas. Projektet ska följas upp för att öka kunskapen rörande utveckling av byggnation och förvaltning inom miljö- och teknikområdet.		Stockholmshem
Analys			
Projekt pågår.			
	Planering för en ny begravningsplats på Järva frområde		Kyrkogårdsnämnden
	Redovisa de uppställda kraven för byggvarubedömningen vid bygg- och anläggningsentreprenader tillsammans med fastighetskontoret.		Idrottsnämnden
	Ställa krav på byggbolag att använda miljövänliga alternativ vid nyproduktion av förskolor.		Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
Analys			
Nämnden ställer alltid krav att byggvarubedömningen eller likvärdigt system används vid nyproduktion av förskolor. Förvaltningen har i de fall det varit möjligt verkat för andra materialval än gummiastfalt på lektytor.			
	Ställa krav på miljö- och hälsofarliga ämnen ej används vid nybyggnation.		Stockholm Parkering
	Säkerställ att bolaget följer stadens tillämpningsanvisningar för upphandling avseende socialt ansvar, miljöhänsyn, innovationsupphandling och e-handel.		Stockholmshem
Analys			
Bygg och teknik			
Vår inköpsprocess går i linje med stadens program för upphandling och inköp och är väl förberedd för den ambition staden har de närmaste åren. Vi har anpassat organisationen och våra processer i linje med programmet.			
	Ta fram riktlinjer för vilka material som kan användas på lekplatser med hänsyn till kemiskt innehåll i samarbete med miljöförvaltningen.		Trafiknämnden
Analys			
En inventering av ofta använda material har genomförts och framtagande av riktlinjer har påbörjats och planeras vara färdigt till sommaren 2018. Allt material och all utrustning ska vara godkänd enligt Byggvarubedömningen.			

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Underhållsstrategin och projekteringsanvisningarna kompletteras med rutin för att säkerställa att upprustningar görs med hänsyn till tekniska behov och helhetssyn på närmiljön.		Stockholmshem
Analys			
Bygg och teknik			
Arbete påörjades under T3.			
	Utbildningsnämndens arbete med skolgårdsutveckling sker med utgångspunkt i miljöprogrammets mål om biologisk mångfald och grönska		Utbildningsnämnden
	Utreda vilka typer av entreprenader som ska omfattas och lägga upp arbetet för att införa Byggvarubedömningen vid entreprenadupphandling		Stockholm Vatten och Avfall